

Heterofoonia Kihnu regilaulus

Resüme

Janika Oras

Eesti vanem suuline laulutraditsioon – regilaul – põhineb valdavas osas Eestist ühehäälsel muusikalisel mõtlemisel. Traditsioonilisi regilaulu grupiesitusi on salvestatud ainult Kihnu saarel. Nende faktuurile on omased heterofoonilised hargnemised, mis tulenevad sellest, et lauljad varieerivad viisi.

Analüüsides heterofooniat Kihnu pulmaviisides, püüan välja selgitada tegureid, mis võiksid mõjutada viisivariantide valikut lauljate grupis. Jälgin kahte komponenti: lauljate viisikujundust (vrd Pärtlas 1992) ja lauluteksti. Kasutan Liis Alase (LA) ja Reet Suti (RS) soolo- ja koosesituste salvestusi (kokku 12), mis pärinevad aastast 1937.

Analüüsimiseks taandasin melismid, v.a struktuurne 2. silbi (silpnoodi) jagamine, kus kõige sagedamini võib esineda lisasilp (joon. 1, positsioonid 2, 2a). Viisis varieeruvad positsioonid 1, 2a, 3 ja 5.

Individuaalset viisivariantide valikut mõjutab kooslaulmisel teise laulja viisikujundus. Joonis 3 näitab, et soloesituses on erinevate variantide arv väiksem (a – LA; b – RS), ja ühe esitaja variandid erinevad märgatavalt teise esitaja omadest. Muutusi kooslaulus võib tõlgendada tendentsina sarnasemate viisivariantide kasutamise suunas (c – LA; d – RS). See ilmneb kõige selgemini viisi algusnoodi puhul (joon. 4, positsioon 1, 2a, 3).

Individuaalset viisivariantide valikut mõjutab ka tekst: täiesti uut infot sisaldavaid värsses esitades kasutavad lauljad sageli helirea kõrgemaid astmeid (LA, joon. 7c: A – viisikontuur, mida eelistatakse inforikaste värsside esitamisel; C – viisikontuur, mida kasutatakse värssikordusi esitades; sama RS, joon. 8c). Kõrgemaid noote kasutatavad lauljad ka üldisemal kommunikatiivsel eesmärgil, nt kui nad soovivad asuda juhtlaulja rolli.